

De Eemien molluskenfauna van Almere Hout, Flevoland

André Jansen*

Eind 2004 maakten Han Stoutjesdijk en Cor Karnekamp melding van een veelbelovend spuitterrein aan de Kievitsweg te Almere Hout. Zij ontdekten tijdens regelmatige tripsjes over de Oostvaardersdijk een zandzuiger op het IJsselmeer, die zandbakken volspoot met materiaal dat vervolgens naar een andere zuiger werd vervoerd om tenslotte middels een persleiding op de uiteindelijke plaats van bestemming te komen.

Het spuitterrein is niet vlak. Vanaf de toegang bij de Kievitsweg tot een paar honderd meter naar rechts loopt het veld op. Die flauwe helling -in combinatie met droge weersomstandigheden- stelde mij in staat om met behulp van hark, stoffer en blik en natuurlijk zeven gruis te verzamelen. Dit ging als volgt: ik harkte zachtjes het zand met inhoud een aantal meters van de helling af zodat er een richel ontstond, die ik dan met stoffer en blik opnam en in twee op elkaar gestapelde zeven (respectievelijk 5 en 7 millimeter) leegde. Deze manier van werken leverde in eerste instantie twee fracties fossiele schelpen op. Maar ook werd een deel van het zand dat door de tweede zeef ging meegenomen voor de zeer kleine soorten.

De laatste keer dat ik het spuitterrein bezocht was op zaterdag 10 mei van dit jaar. Er zijn op dit moment nog geen echte bouwactiviteiten waar te nemen maar het oppervlak van het terrein is wel aan het veranderen. Het is raadzaam om niet al te lang te wachten als met daar nog iets wil ondernemen.

De afgelopen jaren ben ik een aantal keren naar Almere Hout gegaan om te verzamelen en gruis mee te nemen. Bij het gruis uitpikken werden leuke soorten gevonden zoals: *Gibbula magus*, *Circulus striatus*, *Hyala vitrea*, diverse *Rissoo*-soortjes, *Tormus subcarinatus*, *Caecum glabrum*, *Epitonium turtonis*, *Vitreolina philippi*, *Ebala nitidissima*, *Calyptraea chinensis*, *Ocenebra erinaceus*, *Haedropleura septangulata*, *Acteon tornatilis* (gave exemplaren!), *Philine cf aperta* (fragm.), *Cylichna cylindracea*, twee keverslaksoorten, *Striarca lactea*, *Donax variegatus* (fragm.) *Gastrochaena dubia* en natuurlijk ook de accessorische schelpstukjes van *Barnea candida* en wat te denken van enige parels. Een uitgebreide soortenlijst vindt u aan het einde van dit verhaal.

Zes nieuwe soorten voor de Eemfauna

Tot slot zij vermeld dat de werkzaamheden een zestal nieuwe soorten voor de Eemfauna van de spuitterreinen van Nederland hebben opgeleverd, te weten:

- Alvania carinata* (Da Costa, 1778)
- Crisilla semistriata* (Montagu, 1808)
- Modiolarca subpicta* (Cantraine, 1835)
- Thracia distortus* (Montagu, 1803)
- Thracia convexa* (W. Wood, 1815)
- Thracia villosiuscula* (MacGillivray, 1827)

Nieuwe soorten voor de Eemfauna

(4 van de 6)

- 1 *Thracia villosiuscula* (MacGillivray, 1827)
- 2 *Modiolarca subpicta* (Cantraine, 1835)
- 3 *Crisilla semistriata* (Montagu, 1808)
- 4 *Alvania carinata* (Da Costa, 1778)

(Tek. 1 uit Pietro Parenzan, 1976. Tek. 2 uit B. Entrop. Tek. 3 en 4 uit A. Graham, 1988.)

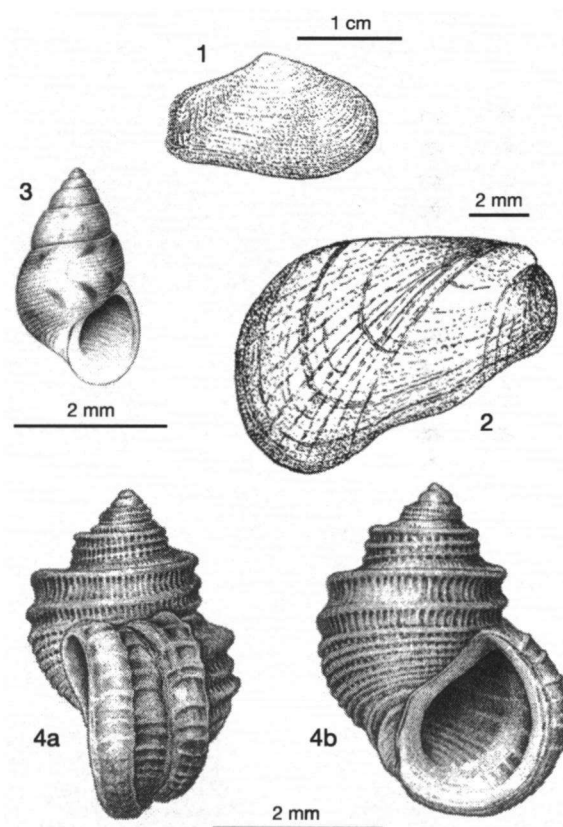
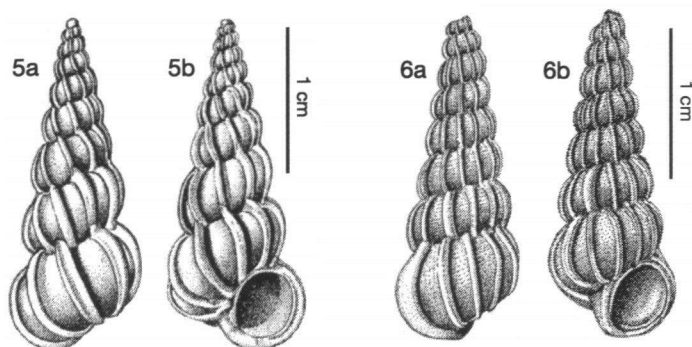

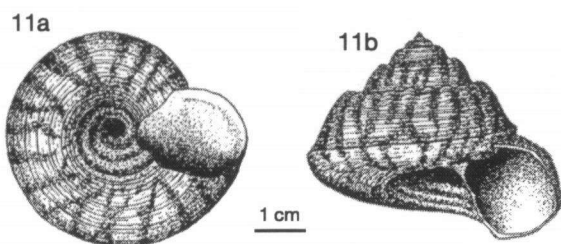
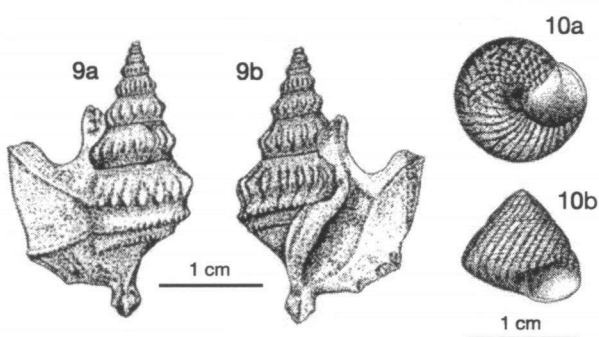
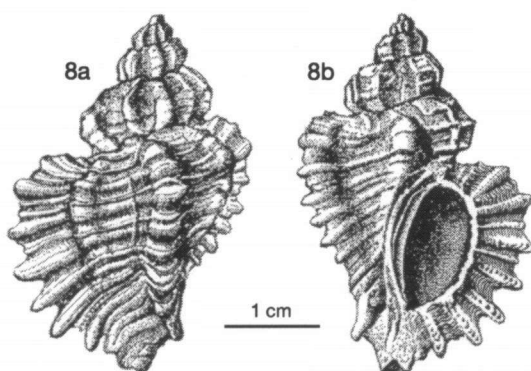
Foto Han Stoutjesdijk

5 *Epitonium (Clathrus) clathrus* (Linné, 1758)6 *Epitonium (Clathrus) turtonis* (Turton, 1819)7 *Circulus striatus* (Philippi, 1836)8 *Ocenebra erinaceus* (Linné, 1758)9 *Aporrhais pespelicani quadrifidus*

(Da Costa, 1778)

10 *Gibbula (Steromphala) cineraria* (Linné, 1758)11 *Gibbula (Gibbula) magus* (Linné, 1758)

(Alle tekeningen zijn van Gijs Peeters)

Over *Alvania carinata* is het leuk om hier te vermelden dat Anton Janse ook een exemplaar van deze soort aantroef tijdens zijn werkzaamheden aan het uitpikken van de Delta-boringen. Ook zijn exemplaar is volgens Anton van Eemien ouderdom.

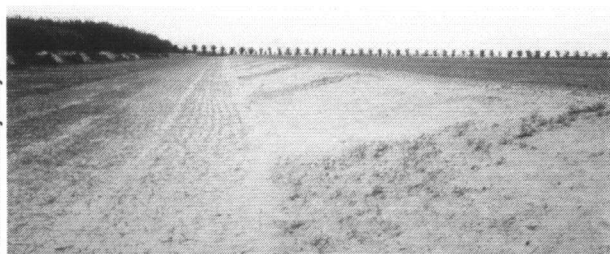
Dankwoord

Ik wil Gijs Peeters hartelijk bedanken voor het gebruik van de tekeningen en Han Stoutjesdijk voor de foto's.

Literatuur

- Karnekamp, C. en H. Stoutjesdijk, 2004. Een spuitterrein in Almere-Flevoland. *De Kreukel* 40, nrs. 7-10, p. 133-141.
- Jansen, A.F.J., 2006. Een opmerkelijke vondst te Almere. *De Kreukel* 42, nrs. 7 en 8, p. 123-125.
- Jansen, A.F.J., 2006. *Alvania carinata* (Da Costa, 1778) nieuw voor de Eemfauna. *De Kreukel* 42, nr. 10, p. 156.
- Jansen, A.F.J., 2007. *Crisilla semistriata* (Montagu, 1808) nieuw voor de Eemfauna van Nederland. *De Kreukel* 43, nr. 5, p. 62.
- Jansen, A.F.J., 2007. *Calyptraea chinensis* (L., 1758) nieuw voor de Eemfauna van Almere. *De Kreukel* 43, nr. 5, p. 63.
- Jansen, A.F.J., 2007. *Musculus subpictus* (Cantraine, 1835) nieuw voor de Nederlandse Eemfauna (Almere). *De Kreukel* 43, nr. 7, p. 101.
- Jansen, A.F.J., 2007. Fossiele parels (Almere, Eemien). *De Kreukel* 43, nr. 7, p. 102.
- Jansen, A.F.J., 2007. Nieuwe *Thracia*-soorten voor de Nederlandse Eemfauna. *De Kreukel* 43, nr. 9, p. 140.
- Jansen, A.F.J., 2007. *Thracia (Thracia) villosiuscula* (MacGillivray, 1827) nieuw voor de Nederlandse Eemfauna. *De Kreukel* 44, nr. 5, p. 101.

*A.F.J. Jansen, Hertog Albrechtstraat 419,
1611 GL Bovenkarspel, tel. 0228-51 55 96,
email: a.f.j.jansen@quicknet.nl

Soortenlijst Eemien*Collectie André Jansen*

Soorten van Almere-Hout, Kietvitsweg

◆ Nieuwe soorten voor het Eemien

Keverslakken*Lepidochitona cinerea* (Linné, 1767)*Acanthochitona fascicularis* (Linné, 1767)**Tweekleppigen***Nucula spec. 1**Striarca lactea lactea* (Linné, 1758)*Limopsis (Limopsis) aurita* (Brocchi, 1814)*Modiolula phaseolina* (Philippi, 1844)*Modiolus (Modiolus) modiolus* (Linné, 1758)*Modiolus adriaticus* (Lamarck, 1819)◆ *Modiolarca subpicta* (Cantraine, 1835)*Mytilaster lineatus* (Gmelin, 1791)*Mytilus edulis* (Linné, 1758)*Aequipecten opercularis* (Linné, 1758)*Chlamys (Chlamys) varia* (Linné, 1758)*Flexopecten flexuosus* (Linné, 1758)*Anomia (Anomia) ephippium* (Linné, 1758)*Pododesmus (Heteranomia) squamula* (Linné, 1758)*Pododesmus (Monia) patelliformis* (Linné, 1758)*Ostrea edulis* (Linné, 1758)*Lucinella divaricata* (Linné, 1758)*Mysella bidentata* (Montagu, 1803)*Tellimya ferruginosa* (Montagu, 1808)*Hemilepton nitidum* (Turton, 1822)*Cerastoderma edule* (Linné, 1758)*Cerastoderma glaucum* (Poiret, 1789)*Acanthocardia (Rudicardium) tuberculata* (Linné, 1758)*Acanthocardia (Acanthocardia) paucicostata* (Sowerby, 1841)*Parvicardium exiguum* (Gmelin, 1791)*Laevicardium (Laevicardium) crassum* (Gmelin, 1791)*Mactra (Mactra) corallina cinerea* (Montagu, 1803)*Mactra (Mactra) corallina plitstoneerlandica* (Regteren, 1937)*Mactra glauca* (Von Born, 1778)*Spisula (Spisula) solida* (Linné, 1758)*Spisula (Spisula) subtruncata* (Da Costa, 1778)*Spisula elliptica* (Brown, 1827)*Lutraria (Lutraria) lutraria* (Linné, 1758)*Lutraria magna* (Da Costa, 1778)*Solen marginatus* (Pulteney, 1799)*Phaxas pellucidus* (Pennant, 1777)*Ensis arcuatus arcuatus* (Jeffreys, 1865)*Ensis ensis* (Linné, 1758)*Tellina (Angulus) fabulus* (Gmelin, 1791)*Tellina (Fabulina) tenuis* (Da Costa, 1778)*Tellina (Moerella) donacina* (Linné, 1767)*Tellina (Tellinella) distorta* (Poli, 1791)*Gastrana fragilis* (Linné, 1767)*Macoma (Macoma) balthica* (Linné, 1758)*Donax (Capsella) variegatus* (Gmelin, 1791)*Donax (Donax) vittatus* (Da Costa, 1778)*Gari depressa* (Pennant, 1777)*Scrobicularia plana* (Da Costa, 1778)*Abra (Syndosmya) alba* (Wood, 1802)*Abra (Abra) ovata* (Philippi, 1836)*Abra intermedia* (Thompson)*Abra (Abra) tenuis* (Montagu, 1803)*Abra (Abra) prismatica* (Montagu, 1808)*Gouldia (Gouldia) minima* (Montagu, 1803)*Dosina (Dosina) lupinus lincta* (Pulteney, 1799)*Paphia (Politapes) aurea senescens* (Gmelin, 1791)*Tapes (Ruditapes) decussatus* (Linné, 1758)*Venerupis senegalensis* (Gmelin, 1791)*Chamelea gallina striatula* (Da Costa, 1778)*Timoclea (Timoclea) ovata* (Pennant, 1777)*Mysia undata* (Pennant, 1777)*Mya arenaria* (Linné, 1758)*Mya truncata* (Linné, 1758)*Corbula (Varicorbula) gibba gibba* (Olivi, 1792)*Gastrochaena (Gastrochaena) dubia* (Pennant, 1777)*Hiatella (Hiatella) arctica arctica* (Linné, 1758)*Hiatella (Hiatella) arctica striata* (Fleuriau, 1802)*Pholas (Pholas) dactylus* (Linné, 1758)*Barnea (Barnea) candida* (Linné, 1758)*Zirfaea crispata* (Linné, 1758)*Thracia (Thracia) papyracea* (Poli, 1791)◆ *Thracia distortus* (Montagu, 1803)◆ *Thracia convexa* (W. Wood, 1815)◆ *Thracia villosiuscula* (Macgillivray, 1827)

Stoottanden*Dentalium (Dentalium) vulgare* (Da Costa, 1778)**Slakken***Diodora graeca* (Linné, 1758)*Gibbula (Gibbulla) magus* (Linné, 1758)*Gibbula (Steromphala) cineraria* (Linné, 1758)*Circulus striatus* (Philippi, 1836)*Lacuna (Epheria) vincta* (Montagu, 1803)*Littorina (Littorina) littorea* (Linné, 1758)*Littorina (Littorina) obtusata* (Linné, 1758)*Littorina (Neritrea) saxatilis saxatilis* (Olivi, 1792)*Littorina (Neritrea) saxatilis rudis* (Maton, 1797)*Hydrobia stagnorum* (Gmelin, 1791)*Hydrobia ulvae* (Pennant, 1777)*Hydrobia neglecta* (Muus, 1963)*Alvania (Alvania) lactea* (Michaud, 1832)◆ *Alvania (Alvania) carinata* (Da Costa, 1778)◆ *Crisilla semistriata* (Montagu, 1808)*Hyalia vitrea* (Montagu, 1803)*Onoba aculeus* (Gould, 1841)*Rissoa (Rissostomia) membranacea* (Adams, 1800)*Rissoa parva parva* (Da Costa, 1778)*Rissoa parva interrupta* (Adams, 1798)*Rissoa* spec. 1 = *Turboella* spec.*Rissoa* spec. 2 = *Turboella* spec.*Pusillina inconspicua* (Alder, 1844)*Tornus (Tornus) subcarinatus* (Montagu, 1803)*Turritella (Turritella) communis* (Risso, 1826)*Caecum (Brochina) glabrum* (Montagu, 1803)*Bittium (Bittium) reticulatum* (Da Costa, 1778)*Cerithiopsis (Cerithiopsis) nana* (Jeffreys, 1867)*Cerithiopsis (Cerithiopsis) tubercularis* (Montagu, 1803)*Triphora adversa* (Montagu, 1803)*Epitonium (Clathrus) clathrus* (Linné, 1758)*Epitonium (Clathrus) turtonis* (Turton, 1819)*Epitonium (Hyaloscala) clathratulum* (Kanmacher, 1817)*Vitreolina philippi* (de Rayneval & Ponzi, 1854)*Balcis devians* (Monterosato, 1884)*Balcis alba* (Da Costa, 1778)*Eulima glabra* (Da Costa, 1778)*Aclis walleri* (Jeffreys, 1867)*Aporrhais pespellicani quadrifidus* (Da Costa, 1778)*Calyptraea chinensis* (Linné, 1758)*Trivia testudinella* (Wood, 1842)*Euspira catena* (Da Costa, 1778)*Euspira pulchella* (Risso, 1826)*Ocenebra erinaceus* (Linné, 1758)*Buccinum undatum* (Linné, 1758)*Nassarius (Hinia) reticulatus* (Linné, 1758)*Nassarius (Hinia) incrassatus* (Strom, 1768)*Nassarius nitidus* (Jeffreys, 1867)*Nassarius pygmaeus* (Lamarck, 1822)*Haedropleura septangularis* (Montagu, 1803)*Oenopota turricula* (Montagu, 1803)*Turris* spec.*Mangelia coarctata* (Forbes, 1840)*Ebala nitidissima* (Montagu, 1803)*Chrysallida (Parthenina) obtusa* (T. Brown, 1827)*Chrysallida (Parthenina) indistincta* (Montagu, 1808)*Chrysallida (Pyrgulina) decussata* (Montagu, 1808)*Chrysallida (Partulida) spiralis* (Montagu, 1808)*Odostomia (Odostomia) eulimoides* (Hanley, 1844)*Odostomia (Odostomia) plicata* (Montagu, 1803)*Odostomia (Odostomia) turrita* (Hanley, 1844)*Odostomia (Odostomia) unidentata* (Montagu, 1803)*Menestho clavula* (Loven, 1846)*Turbonilla (Pyrgiscus) crenata* (Brown, 1827)*Turbonilla lactea* (Linné, 1767)*Acteon tornatilis* (Linné, 1758)*Haminea navicula* (Da Costa, 1778)*Philine* cf. *aperta* (Linné, 1767)*Cylichna (Cylichna) cylindracea* (Pennant, 1777)*Retusa (Retusa) obtusa* (Montagu, 1803)*Retusa (Retusa) truncatula* (Bruguere, 1792)*Retusa umbilicata* (Montagu, 1803)*Retusa strigella* (Loven, 1846)**Inktvissen***Sepia* spec.